

Biuletyn / Bulletin Euroregionu Silesia

Nr 6 / Č. 6

Sierpień / Srpen 2012

ISSN 2084-0020

**Wywiad z Mirosławem Lenkiem
- Prezesem Stowarzyszenia Gmin
Dorzecza Górnej Odry**
.....

**Rozhovor s Mirosławem Lenkem
- předsedou Sdružení obcí
povodí Horní Odry**
Str. 6-7

**Czy mikroprojekty
to tylko festyny i festiwale?**
.....

**Jsou mikroprojekty
jen slavnosti a festivaly?**
Str. 8-10

**Transgraniczna współpraca szkół
.....
Přeshraniční spolupráce škol**
Str. 12-13

Opawa - Racibórz

Partnerstwo bez granic

Przed ponad 20 laty, 25 maja 1991 r. w Raciborzu a potem 1 czerwca 1991 r. w Opawie, primátor czyli prezydent Opawy, Jiří Staněk, oraz prezydent Raciborza Jan Kuliga, podpisali umowę o współpracy pomiędzy obydwojoma miastami. 27 kwietnia 2011 r. Rada Miasta Raciborza, z inicjatywy prezydenta Mirosława Lenka, mając na uwadze dotychczasowe efektywne i korzystne kontakty oraz doświadczenia, podjęła uchwałę w sprawie kontynuowania współpracy oraz odnowienia umowy o partnerstwie.

W ramach obchodów jubileuszu miało miejsce podpisanie Aktu odnowienia umowy o współpracy partnerskiej pomiędzy miastem Racibórz i Opawa oraz premiera polsko-czeskiego filmu dokumentującego 20 lat współpracy. Swoimi występami uroczystość uświetnili artyści Teatru Śląskiego z Opawy.

Współpraca między Raciborzem a Opawą sięgnęła wielu płaszczyzn. Odbywa się na gruncie edukacji, czyli partnerstwa placówek oświatowych, sportu, kultury, turystyki (wspólne uczestnictwo w targach), promocji polskiego i czeskiego dziedzictwa, wymiany doświadczeń samorządowych, gospodarki (utworzenie w Raciborzu Polsko-Czeskiego Ośrodka Współpracy Gospodarczej), przeciwdziałania kłeskom żywiołowym oraz ochrony środowiska.

Należy podkreślić bardzo szeroki zakres partnerstwa oraz pionierski i unikalny charakter podejmowanych przedsięwzięć. Podsumowania minionego 20-lecia i pokazania go przez pryzmat konkretnych, cennych wydarzeń, dokumentowanych przez samych ich uczestników – samorządowców, uczniów, nauczycieli, muzealników, artystów, działaczy społecznych i kultury dokonano w wydaniu specjalnie z tej okazji okolicznościowym albumie.

Władze samorządowe Raciborza i Opawy wykorzystwały lata 90. ubiegłego wieku na wdrożenie szeregu ciekawych inicjatyw. W marcu 1995 r. delegacja władz Opawy z nowo wybranym primátorem Janem Mrázkiem złożyła wizytę w Raciborzu, uzgadniając cele partnerstwa. Był to również wyraźny sygnał, by realizowało się ono także na szczeblu placówek oświatowych i instytucji miejskich. Przełożyło się to wkrótce na podpisanie umów o współpracy przedszkoli, szkół, muzeów i bibliotek.

W czerwcu 1995 r. świętowano jubileusz 100-lecia linii kolejowej Racibórz-Opawa. Zadeklarowany zamiar przywrócenia jej do użytku, co nadal, niestety, pozostaje w sferze postulatu obu samorządów. Przez kilka lat,

Prezydenci Raciborza i Opawy

naprzemiennie odbywały się w czerwcu w Raciborzu Dni Opawy, natomiast jesienią w Opawie – Dni Raciborza. Władze obu partnerskich miast zainicjowały, w 1998 r., utworzenie Euroregionu Silesia, skupiającego dziś blisko siedemdziesiąt polskich i czeskich samorządów, realizujących za jego pośrednictwem partnerskie projekty, wspierane finansowo przez Unię Europejską. Samorządy dały również impuls do współpracy przedsiębiorców. Partnerskie więzy łączą dziś Raciborską Izbę Gospodarczą oraz jej czeskiego odpowiednika – Obchodní Komora Opava. Efektem tej współpracy były m.in. wspólne targi budowlane, zorganizowane w maju 1999 r. w Raciborzu.

W 1999 r. oddano do użytku ścieżkę rowerową z Raciborza do Strahowic, gdzie łączy się ona z infrastrukturą cyklistyczną Czech, umożliwiając swobodne podróżowanie do Opawy. Godna wzmianki wydaje się praca nieodżałowanej pamięci dr. Ryszarda Kincla, autora szeregu szkiców poświęconych raciborsko-opawskiej historii. Przypomnijmy, iż Šárka Bělástová z Opawy oraz Norbert Mika z Raciborza w 2000 r. wydali podręcznik do edukacji regionalnej

Spis Treści

Opawa – Racibórz - Partnerstwo bez granic	2-3
Pierwszy etap za nami	3
Przykłady dobrych praktyk w mikroprojektach	4-5
Wywiad z Mirosławem Lenkiem - Prezesem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry	6-7
Czy mikroprojekty to tylko festyny i festiwale?	8-10
Kalendarz imprez transgranicznych/ Kalendář přeshraničních akcí	10-11
Přeshraniční spolupráce škol II	12-13
Wspólne dzieje raciborsko-opawskie na przestrzeni dziejów	14
Rozrywka	15
Warto zobaczyć – Kościoły drewniane w Baborowie i Pietrowicach Wielkich	16

pt. „Wspólne raciborsko-opawskie dziedzictwo – Społeczne ratibořsko-opavské dědictví“. Było to wówczas pierwsze takie wydawnictwo w Europie Środkowo-Wschodniej.

Warto pamiętać o dwóch polsko-czeskich plenerach malarskich pt. „Bez granic“, które zorganizowano w Raciborzu, dając tym samym możliwość integracji środowisk twórczych obu państw. Również raciborskie placówki oświatowe bardzo aktywnie i owocnie współpracują ze swoimi odpowiednikami w Opawie. Swoją współpracę opierają przede wszystkim na działaniach realizowanych w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia. Raciborskie szkoły są pod tym względem najbardziej aktywne w całym Euroregionie, a efekty są nie do przecenienia.

Jedną z mocnych stron Raciborza są jego tradycje w zakresie kształcenia na poziomie wyższym. Na istniejącej bazie naukowej powstała w 2002 roku w mieście Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Nawiasem mówiąc, kształcąca też studentów na kierunku bohemistyka. W Opawie od 1992 roku istnieje Uniwersytet Śląski.

W lipcu 2012 roku obie wyższe uczelnie podpisały oficjalną umowę o współpracy. Podpisanie porozumienia to ukoronowanie realnych wspólnych przedsięwzięć, które obie uczelnie podejmują, także we współpracy z władzami. Oba miasta realizują wspólne działania od ponad dwudziestu lat, szkoły nie miały jednak formalnie podpisanego partnerstwa, choć współpraca między szkołami istniała zawsze. Umowę na raciborskim Zamku podpisali rektorzy obu uczelni – prof. Rudolf Žáček i prof. Michał Szepelawy. Według zamierzeń sygnatariuszy porozumienia, współpraca będzie polegać na wymianie pracowników i studentów uczelni na płaszczyźnie naukowej i pedagogicznej, organizowaniu staży, seminariów, konferencji i wykładów, przygotowywaniu wspólnych projektów badawczych i publikacji. W planach są również wystawy

i występy artystyczne oraz wspólne przedsięwzięcia sportowe. Współpraca między uczelniami wyższymi to obok gospodarki najważniejszy, nowy impuls w pogłębianiu przyszłej współpracy Raciborza z Opawą.

Podpisanie umowy pomiędzy wyższymi uczelniami

Oceniając dotychczasową współpracę partnerskich miast, samorząd Raciborza ma nadzieję, że kolejne dekady przyniosą szereg nowych inicjatyw, przede wszystkim z kręgu młodego pokolenia – uczniów i studentów opawskich i raciborskich szkół. Nadszedł czas, by przyjaźnie zaczęły wydawać kolejne owoce.

(wykorzystano fragmenty tekstu Pawła Nowyerli z publikacji „Racibórz-Opawa, 20 lat partnerstwa bez granic“)

Pierwszy etap za nami...

Kiedy przygotowywaliśmy pierwszy numer Biuletynu to wydawało się, że 6 numerów to wystarczająco dużo aby opisać przynajmniej połowę tego co „dzieje” się w Euroregionie Silesia. Okazuje się jednak, że współpraca transgraniczna w ramach Silesii jest tak obszerna, że nawet kilkanaście kolejnych numerów nie wyczerpałoby wszystkich tematów.

Zgodnie z wynikami ankiet, które przeprowadziliśmy przed wydaniem pierwszego numeru Biuletynu tematyka artykułów skupiała się przede wszystkim na współpracy transgranicznej w ramach Euroregionu Silesia. Poruszaliśmy jednak również tematy dotyczące Europejskiej Współpracy Terytorialnej poza naszymi granicami, a dzięki wywiadam z ciekawymi osobami mieliśmy możliwość zapoznania się z tematyką dotyczącą Unii Europejskiej, Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, a także z Programami regionalnymi.

Przy tej okazji chciałam podziękować za ten „pierwszy etap” realizacji projektu „Biuletyn Euroregionu Silesia” wszystkim osobom i instytucjom, bez pomocy których nie przygotowalibyśmy interesujących artykułów i wywiadów.

W związku z dużym zainteresowaniem Biuletynem, zdobyciem stałych czytelników i nie wyczerpaniem tematów z zakresu współpracy transgranicznej w naszym Euroregionie Silesia, wspólnie z Partnerem czeskim – „Euroregionem Silesia – CZ” postanowiliśmy kontynuować zamysł i od 2013 roku wydawać Biuletyn po czeskiej stronie Euroregionu.

W tym miejscu chciałam w szczególności podziękować Sekretarzowi strony czeskiej Euroregionu - Janie Novotnej-Galuszkiej oraz Redaktorowi Naczelnemu Panu Leonardowi Fulneczkowi za pracę na rzecz Biuletynu, za „ogarnięcie” całości i trafne spostrzeżenia.

Do usłyszenia po czeskiej stronie Euroregionu Silesia
Daria Kardaczyńska – Dyktor Sekretariatu
Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry

Ochrona środowiska tematem przewodnim mikroprojektu

Tytuł projektu: Woda naszym wspólnym, międzynarodowym skarbem
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Wodzisław Śląski, Szkoła Podstawowa nr 5 w Wodzisławiu Śl.
Nazwa Partnera: Zákładní škola u Lesa, Karviná
Wartość umowy (EFRR): 23 839,95 EUR
Termin realizacji: 01.01.2010 - 31.12.2010

Motywytem przewodnim niniejszego wspólnego projektu była „woda”, a celem nadrzędnym - pobudzenie ponadnarodowej świadomości społecznej piękna środowiska naturalnego i konieczności jego ochrony. Temu celowi przyświecała szeroko ujęta edukacja proekologiczna uczniów obu krajów tak, by zdobytą wiedzę wdrażali w swoim codziennym życiu, dzielili się nią w swoich rodzinach, a w przyszłości z pożytkiem wykorzystywali dla miasta, kraju, a być może nawet dla całej Ziemi.

W ramach działań projektowych zorganizowano 4 spotkania warsztatowe i 4 wyjazdy naukowe. Uczniowie w trakcie wspólnych zajęć laboratoryjnych i wykładów zdobywali szeroką wiedzę nt. wód występujących na kuli ziemskiej, poznawali zagrożenia i formy ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wody, jako największego bogactwa naturalnego Ziemi. W trakcie warsztatów poznali metody badań zanieczyszczenia wody, sposoby jej uzdatniania, a także oszczędzania we własnym gospodar-

stwie domowym. W trakcie wyjazdów terenowych eksplorowali obszar wsparcia Programu POWT RCz-RP ze szczególnym uwzględnieniem terenów, na których występują wody powierzchniowe i podziemne (rzeka, staw, jezioro, źródło, zbiornik retencyjny).

W ramach projektu uczniowie mieli możliwość m.in.:

- odwiedzić Elektrownię Rybnik, gdzie poznali proces wytwarzania energii elektrycznej oraz rolę jaką woda odgrywa w jej powstawaniu. Zobaczyli stację odmineralizowania wody, młyny do węgla, filtry, turbiny, zajrzeli do środka rozgrzanego kotła oraz do centrum sterowania. Dowiedzieli się, że woda używana do chłodzenia urządzeń energetycznych dostając się do zalewu rybnickiego ogrzewa go i dlatego rybnickie „jeziorko” nie zamarza zimą.
- zwiedzić sanatorium rehabilitacyjne Darkov w Karwinie, gdzie poznali właściwości i sposoby leczenia wodami zdrojowymi zawierającymi m.in. jod.
- spędzenia czasu w Ustroniu, gdzie w Wytwórni Naturalnych Wód Mineralnych „Ustronianka” dzieci poznały technologię produkcji wód i napojów.

Zupełnie odmiennym doświadczeniem były zajęcia na Uniwersytecie Opolskim, gdzie uczniowie wzięli udział w zajęciach laboratoryjnych oraz wysłuchali wykładów pracowników naukowych uniwersytetu. Dzieci badały pod mikroskopem niewidoczne gołym okiem organizmy wodne, poznawały ich budowę oraz środowisko życia. Po zakończonych wykładach wraz z wykładowcami uczniowie udali się nad rzekę Odrę, żeby wykorzystać zdobytą wiedzę i zbadać przydatność płynącej wody. Badali zawartość tlenu, ilość azotanów i azotynów oraz Ph wody. Wielkim zdziwieniem były dla dzieci wyniki badań, które wykazały, że woda w rzece jest praktycznie zdatna do picia i nie zawiera substancji, mogących zaszkodzić zdrowiu.

Projekt „Woda naszym wspólnym, międzynarodowym skarbem” zrealizowany w ramach Funduszu Mikroprojektów był wspólnym zamysłem Szkoły Podstawowej nr 5 w Wodzisławiu Śląskim oraz Zákładní škola u Lesa w Karwinie i stanowił kolejny etap w długoletniej współpracy obu placówek oświatowych.

Dzięki środkom z UE, dla której ochrona środowiska jest jednym z najważniejszych priorytetów, udało się zrealizować jeden z głównych celów projektu jaki wyznaczyły sobie szkoły, tj. uświadomienie uczniom polskim i czeskim jak wielkim dobrodziejstwem jest dla człowieka woda i jak wiele ma zastosowań.

Přeshraniční projekty v oblasti cestovního ruchu

Přestože v návrzích dokumentů pro nové období 2014-2020 orgány Evropské unie zatím nepočítají s podporou projektů v oblasti cestovního ruchu, v současném období patří tato oblast k široce podporovaným, a to jak v Regionálních operačních programech, tak v Operačních programech přeshraniční spolupráce. V česko-polském programu je rozvoj cestovního ruchu financován ze dvou oblastí podpory: menší projekty - „mikroprojekty“ s dotací do 30 tisíc EUR z Fondu mikroprojektů (oblast podpory 3.3) a „velké“ projekty s dotací od 30 tisíc EUR výše z oblasti podpory 2.2

Podpora rozvoje cestovního ruchu. Od samotného počátku programu byl zájem ze strany žadatelů o oblast podpory 2.2 velký, a tak se finanční prostředky brzy vyčerpaly a příjem projektů pro tuto oblast byl v r. 2011 ukončen. Z důvodu úspor v realizovaných projektech a přesunu prostředků z jiných částí programu se však příjem projektů v tomto roce opět obnovil (viz www.cz-pl.eu). Stále je také možnost předkládat menší projekty z oblasti cestovního ruchu do Fondu mikroprojektů (viz www.euroregion-silesia.cz nebo www.euroregion-silesia.pl).

Příklady projektů českých žadatelů z oblasti cestovního ruchu realizovaných v rámci Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia

Tématické zaměření: Obnova a ochrana kulturního bohatství a historického dědictví				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Památky - nedílná součást rozvoje přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu	Město Vítkov	Miasto Kalety	25 525,83	obnova kaple a dvou křížků, vydání CZ-PL propagačního materiálu, společné setkání
Tématické zaměření: Modernizace infrastruktury cestovního ruchu				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Člověk na cestách - informace na cestách	Město Hradec nad Moravicí	Gmina Baborów	26 268,16	výroba a instalace 21 informačních tabulí pro turisty, turistický pochod
Tématické zaměření: Příprava dokumentace společných projektů				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Přípravná dokumentace cyklistické stezky Opava-Pilszcz-Kietrz	Statutární město Opava	Gmina Kietrz	7 748,60	zpracování studie proveditelnosti a další podkladové dokumentace na CZ i PL straně
Cyklostezkami po linii objektů opevnění	Svazek obcí mikroregionu Hlučínska	Gmina Krzyżanowice	22 346,00	zpracování projektové dokumentace pro územní a stavební řízení
Tématické zaměření: Propagace tradičních a nových produktů cestovního ruchu				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Partnerství k poznávání regionu	Sdružení obcí Hlučínska	Gmina Kietrz Gmina Krzanowice Gmina Krzyżanowice	30 000,00	vydání CZ-PL-EN-D propagačních materiálů o možnostech turistického využití v regionu a gastronomické brožury
Open Gates to Silesian Museum	Slezské zemské muzeum	Muzeum w Raciborzu	30 000,00	rozšíření informačního systému muzea prostřednictvím informačních materiálů a tabulí
Tématické zaměření: Propagace přeshraniční spolupráce a území				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Společně Moravou a Slezskem - na kole, pěšky, vlakem	Město Vítkov	Miasto Kalety	26 814,10	propagace oblasti Nizkého Jeseníku „živou“ formou
Tématické zaměření: Zpracování analýz, studií, strategií				
Název projektu	Název žadatele	Název partnera	Schválená dotace (v EUR)	Stručný popis
Přeshraniční spolupráce klastrů cestovního ruchu	KLACR o.s.	Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna	26 981,36	zpracování rozvojových strategií, organizace dvou konferencí a studijních cest

V rámci projektu města Vítkova s názvem „Památky - nedílná součást rozvoje přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu“ byla obnovena kaple a dva křížky a vydán dvojjazyčný česko-polský propagační materiál „Vitkovsko - putujeme po památkách“.

Wywiad z Mirosławem Lenkiem

– Prezesem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry, Przewodniczącym Prezydium Euroregionu Silesia, Prezydentem Raciborza

Panie prezesie, Euroregion Silesia za rok będzie obchodził 15 rocznicę swojego istnienia, jest więc bardzo młodym tworem. Czy jest to jeszcze w Pana ocenie instytucja niedojrzała, na dorobku, czy może już trwale zapisała się w regionie?

Euroregion na pewno nie jest już 'dzieckiem', jest bardzo dojrzałym organizmem z dużymi osiągnięciami i dobrym dorobkiem, a także dobrymi perspektywami na przyszłość. W kategoriach współpracy transgranicznej to także instytucja, która służy pomocą i wsparciem dla innych instytucji, samorządów, stowarzyszeń i osób fizycznych.

Euroregion Silesia jako instytucja zdecydowanie zapisała się w regionie. Po pierwsze jako pośrednik między jednostkami samorządowymi. Ten proces jest cały czas żywy. Do istniejących już partnerstw dołączają nowe. Dla przykładu Racibórz od ponad 20 lat współpracuje z Opawą, a ponadto rozszerza swoją transgraniczną współpracę realizując wspólne działania z Krawarzem, Boguminem. Po drugie – w wymiarze finansowym. Poprzez euroregion „obdzieliliśmy” środkami finansowymi bardzo wiele podmiotów, głównie przy realizacji tzw. projektów miękkich. Dodatkowo Euroregion ma swój udział w pozyskiwaniu środków na duże inwestycje typu przystanie kajakowe, ścieżki rowerowe od Raciborza przez Krzyżanowice, Bogumin do Kocobędza (Chotěbuz) i wiele, wiele innych.

Nasz Euroregion może czuć się w pełni jednostką spełnioną, gotową także do przyjęcia nowych, większych obowiązków w przyszłości, w następnym okresie programowania.

Co udało się wspólnie z Partnerem czeskim oraz samorządami członkowskimi Euroregionu Silesia osiągnąć?

Udało się bardzo wiele rzeczy. Przede wszystkim nawiązały się bliskie kontakty między mieszkańcami w ramach różnych akcji, inicjatyw, przedsięwzięć. Nawiązały się partnerstwa nie tylko między organizacjami, jednostkami, instytucjami, ale przede wszystkim między samymi mieszkańcami. Istnieje wymiana kulturalna, sportowa, oświatowa, także gospodarcza. W wymiarze finansowym udało się pozyskać sporo środków na nowe przedsięwzięcia. Patrząc chociażby tylko na Śląsk – zrealizowało się tu wiele bardzo interesujących inwestycji, które na trwałe będą służyły naszym mieszkańcom po obu stronach granicy przez najbliższe kilkadziesiąt lat.

Czy funkcjonują obecnie jakieś bariery współpracy w ramach euroregionu?

Zawsze jakieś bariery funkcjonują, chociaż u nas tych barier jest coraz mniej, np. znikają wszelkie stereotypy, w bezpośrednich kontaktach praktycznie nie istnieją bariery językowe. My mówimy po polsku – Czesi nas rozumieją, oni mówią po czesku – my ich rozumiemy. Nie potrzebujemy tłumaczy, ale byłoby wskazane, by znajomość języka partnera była jeszcze lepsza. Nie ma też większych barier finansowych, choć w niektórych sytuacjach

brak środków finansowych może być barierą w lepszych kontaktach między sobą – chodzi tu głównie o realizację projektów przez stowarzyszenia. Po stronie czeskiej pewną barierą jest także wielkość podstawowych jednostek administracyjnych, jakimi są gminy – sposób finansowania inwestycji (m.in. brak zaliczkowania) blokuje czasami możliwość ich płynnej realizacji. Czyli mówiąc ogólnie, bariery mentalnych, językowych, granicznych w zakresie współpracy w ramach euroregionu w zasadzie nie ma.

Jest Pan z ramienia strony polskiej Euroregionu członkiem Komitetu Monitorującego Programu POWT RCz-RP 2007-2013 zajmującego się m.in. ważnym elementem prawidłowego funkcjonowania Programu jakim jest zatwierdzanie projektów do realizacji w ramach POWT? Jakie są Pana refleksje z prac tego gremium?

Bardzo się cieszę, że euroregiony zostały poważnie potraktowane i są równorzędnym członkiem Komitetu Monitorującego, tak jak Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Urzędy Marszałkowskie. Potrafimy więc wspólnie jako euroregiony zadbać o swoje interesy. Początkowo były pewne trudności, ale teraz od końca 2011 roku jest już lepiej. Program, a właściwie praca Komitetu Monitorującego jest tak skonstruowana, że jego członkowie nie mają większego wpływu na wybór projektu, które otrzymają dofinansowanie. Zatwierdzanie projektów odbywa się według list rankingowych na podstawie przyznanych punktów. Czasami mieliśmy wrażenie, że jakiś projekt jest przez ekspertów oceniających przewartościowany, albo za nisko oceniony – jednakże Komitet mógł go tylko albo przyjąć, albo odrzucić. W mojej ocenie wpływ Komitetu Monitorującego na wybór projektów powinien być większy, powinna być możliwość „dyskusji o projekcie” – my w euroregionach mamy doświadczenie i widzimy, które z projektów są naprawdę dobre i powinny być – z korzyścią dla mieszkańców pogranicza – dostępne do realizacji. Chodzi po prostu o to, by tylko te dobre projekty były realizowane.

Udało się jednak wprowadzić pewne zmiany postulowane przez Komitet Monitorujący, a mające na celu poprawę w zakresie oceny projektów dzięki powołaniu od połowy 2011 wspólnego polsko-czeskiego Panelu Ekspertów oceniającego projekty. Przełożyło się to również na poprawę procesu zatwierdzania projektów transgranicznych do realizacji na ostatnim posiedzeniu KM.

Czy na poziomie naszego Euroregionu przygotowujemy się do następnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej w latach 2014-2020 w zakresie tzw. „środków unijnych? W jaki ewentualnie sposób?

Przygotowujemy się wielowymiarowo. Jako Euroregion jesteśmy liderem dużego projektu „EUREGIO PL-CZ” złożonego do POWT RCz-RP 2007-2013 przez wszystkie euroregiony na pograniczu polsko-czeskim. W ramach jednego z działań projektu planowane jest przygotowanie „Analizy problemów współpracy transgranicznej na

polsko-czeskim pograniczu” do wykorzystania w nowej perspektywie.

Ponadto, jako przedstawiciel polskich stron Euroregionów, jestem osobiście w grupie roboczej „Task-Force” wraz z przedstawicielami Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Urzędów Marszałkowskich, która pracuje nad przygotowaniem nowego programu polsko-czeskiego w nowym okresie programowania.

Jako Przewodniczący Grupy roboczej ds. współpracy euroregionalnej działającej w ramach Polsko-czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. współpracy transgranicznej – też staram się mieć wpływ na wszystko, co dotyczy nowego okresu programowania. Euroregiony potrafią współpracować, ale co ważniejsze – potrafią organizować współpracę, potrafią sprawiedliwie podzielić środki, wygzekwować odpowiednio od beneficjentów ich obowiązki i rozliczyć dofinansowanie z EFRR.

Oprócz tego, w czerwcu tego roku złożyliśmy jako Euroregion Silesia wspólny wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Strategia rozwoju Euroregionu Silesia na lata 2014-2020”. Projekt zakłada opracowanie strategii rozwoju Stowarzyszenia jako organizacji, ale też z uwzględnieniem konkretnych pomysłów i przedsięwzięć poszczególnych członków Stowarzyszenia, możliwych i wskazanych do realizacji w nowej perspektywie programowania.

Województwa śląskie i opolskie oraz czeski kraj (województwo) morawsko-śląski i kraj żyliński na Słowacji mają zamiar wspólnie powołać do życia Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) „Tritia”. Jak Pan ocenia tę inicjatywę? Jakie korzyści może rodzić ta inicjatywa dla naszego Euroregionu? Czy może również przynosić jakieś zagrożenia?

Na początku były pewne obawy związane z powołaniem „Tritii” i to nie tylko na szczeblu euroregionów, także na szczeblu ministerialnym. Jednak jeśli planowane EUWT, zgodnie z deklaracjami Marszałków, będzie się zajmować problemami na skalę wojewódzką, czyli budować lotniska, strategiczne drogi, połączenia kolejowe itp., nie widzimy żadnych zagrożeń spowodowanych powołaniem i funkcjonowaniem „Tritii”. Wręcz przeciwnie, tak funkcjonujące EUWT może tylko przynieść korzyści samorządom i mieszkańcom pogranicza.

W najbliższym czasie będziemy w tym zakresie rozmawiać z Marszałkami województw śląskiego i opolskiego, więc nie ma powodów do obaw, byleby tylko każdy samorząd zrozumiał, jaką rolę ma do odegrania.

Właśnie w sierpniu, w Raciborzu, planowane jest spotkanie przedstawicieli czterech Euroregionów: Beskidy, Pradziad, Silesia i Śląsk Cieszyński z Marszałkami Województw Śląskiego i Opolskiego. Jaki jest cel tego spotkania, czego euroregiony oczekują po tym spotkaniu?

Celem spotkania jest doprowadzenie do podpisania Porozumienia o współpracy pomiędzy Euroregionami a Województwami. Chcemy się zastanowić gdzie mamy wspólne interesy, bo mamy ich dużo. Chcemy przedyskutować, co my możemy zrobić, by pomóc w strategicznych rozwiązaniach województw i odwrotnie, co nasi partnerzy mogą zrobić w planach strategicznych dla naszych samorządów, dla naszych mieszkańców, żeby plany związane z Europejskim Ugrupowaniem Współpracy Transgranicznej „Tritia” nie odbiegały od potrzeb i oczekiwań mieszkańców polsko-czeskiego pogranicza. Planujemy określić sobie katalog zadań dla poszczególnych samorządów i instytucji. Chcemy także podkreślić, że my – jako euroregiony – mamy kilkunastoletnie doświadczenie w zakresie dobrej współpracy międzynarodowej na pograniczu i chcemy, by to doświadczenie było także wykorzystane przy tworzeniu a potem funkcjonowaniu EUWT.

Jest Pan drugą kadencją Prezydentem Miasta Racibórz, jednocześnie drugą kadencją Prezesem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry - polskiej części Euroregionu Silesia, czy pomimo tylu obowiązków znajduje Pan czas na swoje zainteresowania i hobby?

Tak, oczywiście. Bez zainteresowań, bez hobby człowiek byłby ubogi. Nie mam wiele czasu wolnego, ale dla mnie najlepszym lekarstwem na nadmiar zaangażowania zawodowego jest sport. Dzieci mam już dorosłe, więcej czasu mogę poświęcać sobie. Jeżdżę na rowerze, pływam. Ale najczęściej biegam, biegam systematycznie, udaje mi się w tygodniu przebiec łącznie nawet 30-40 km. Wg zasady ‘w zdrowym ciele zdrowy duch’. Staram się także regularnie być na bieżąco z książką.

Dziękujemy bardzo za rozmowę

Czy mikroprojekty to tylko festyny i festiwale?

Dla wielu projekty realizowane w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia kojarzą się tylko z organizowanymi festynami, wystawami, spotkaniami i podobnego typu imprezami. Okazuje się, że skojarzenia te nie są trafne. Sporo już zrealizowanych projektów ma zupełnie inny, bardziej namacalny i konkretny wymiar.

Głównym celem Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 jest wsparcie społeczno-ekonomicznego rozwoju terytorium polsko-czeskiego pogranicza przez wzmacnianie jego konkurencyjności i spójności oraz promocja partnerskiej współpracy jego mieszkańców. Cele Programu EWT w zakresie współpracy transgranicznej określone są w 4 osiach priorytetowych. Fundusze Mikroprojektów są jednym z obszarów wsparcia Osi Priorytetowej III tego Programu, której celem jest „wspieranie współpracy społeczności lokalnych”.

Fundusz Mikroprojektów, mając za cel stymulację rozwoju społeczności lokalnej za pośrednictwem wsparcia działalności lokalnych podmiotów, jest bardzo dobrym narzędziem wspierającym mniejsze projekty realizujące współpracę transgraniczną na polsko-czeskim pograniczu.

W Euroregionie Silesia obszar wsparcia Funduszu Mikroprojektów obejmuje po czeskiej stronie powiaty (okresy) Opava, Ostrava i Nový Jičín, a po polskiej stronie: powiat głubczycki, raciborski, rybnicki, wodzisławski (bez gminy Godów) oraz miasto Rybnik i Żory.

Administratorami Funduszu Mikroprojektów są sekretariaty Euroregionu. Nabór wniosków jest w zasadzie ciągły, ustalone są jedynie terminy składania wniosków do poszczególnych naborów, a także terminy posiedzeń Euroregionalnego Komitetu Sterującego, który podejmuje decyzje dotyczące zatwierdzania projektów do realizacji. Do tej pory (sierpień 2012) od początku realizacji Programu odbyło się 10 naborów, ale 9 posiedzeń EKS. Kolejny EKS dla projektów z X naboru odbędzie się 13.09.2012r.

Wartość środków na realizację mikroprojektów w Euroregionie Silesia w latach 2007-2013 to kwota 5 918 550 euro, w tym polska część 3 315 000 euro. Minimalna kwota dofinansowania z EFRR jednego projektu to 2 000 euro, maksymalna 30 000 euro. Maksymalna wartość dofinansowania z EFRR do projektu wynosi 85 %, możliwe jest także – w polskiej części euroregionu – dofinansowanie ze środków budżetu państwa w wys. 10 % wartości projektu. Nie ma natomiast możliwości zaliczkowania. Beneficjentami Funduszu Mikroprojektów mogą być organizacje i instytucje non-profit z obszaru Euroregionu Silesia.

W ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia do tej pory umowy podpisano dla 316 mikroprojektów na łączną wartość 4 619 553,00 Euro. Po stronie polskiej było to 198 projektów z dofinansowaniem z EFRR na poziomie 2 812 117,87 euro, a po stronie czeskiej 118 projektów, z dofinansowaniem w wysokości 1 807 435,13 euro (stan na 19.4.2012).

Mówiąc językiem funduszy strukturalnych, realizacja celu polegającego na „wzmacnianiu kontaktów transgranicznych mieszkańców” tylko na polsko-czeskim pograniczu w obszarze Euroregionu Silesia ‘kosztowała’ Unię Europejską kwotę ponad 4,5 mln euro.

W jaki sposób środki te zostały wykorzystane i w jaki stopniu cel ten został osiągnięty? Jakiego typu i rodzaju projekty zostały zrealizowane, jaki jest ich efekt dla mieszkańców pogranicza?

Generalnie, tak „na roboczo”, projekty realizujące cele programu Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia można, ze względu na ich rodzaj i charakter, podzielić na kilka grup:

- 1) tzw. „projekty miękkie”, inaczej nazywane „people to people”. To projekty bez zakupu wyposażenia inwestycyjnego, polegające najczęściej na zorganizowaniu spotkania, festynu, festiwalu lub cyklu imprez z udziałem mieszkańców z obu stron granicy, oczywiście z zaplanowanym konkretnym efektem transgranicznym,
- 2) projekty miękkie z wyposażeniem o większej wartości, tzn. takim, które będzie miało długotrwały charakter w realizacji dalszej współpracy transgranicznej (typu namiot plenerowy),
- 3) „projekty dokumentacyjne”, których efektem jest dokumentacja lub innego typu opracowanie dotyczące przyszłych zaplanowanych działań beneficjenta,
- 4) projekty inwestycyjne, w wyniku których powstaje coś mające materialną wartość (ścieżka rowerowa, chodnik, droga, system tablic informacyjnych, system ostrzegania itp.).

Poniższa tabela pokazuje, jak wygląda ilościowo zestawienie poszczególnych rodzajów projektów po dziewięciu naborach w polskiej części Euroregionu Silesia:

Lp.	Rodzaj projektu	Liczba projektów	Łączna wartość projektu [euro]	Kwota dofinansowania z EFRR (Planowana wg umowy) [euro]	Średnia wartość projektu [euro]
1)	Projekty miękkie	163	2 497 171,55	2 122 596,17	13 022,06
2)	Projekty z wyposażeniem	18	334 487,51	284 314,36	15 795,24
3)	Projekty dokumentacyjne	7	184 012,84	156 410,90	22 344,41
4)	Projekty inwestycyjne	10	292 701,71	248 796,44	24 879,64
	Razem:	198		2 812 117,87	

Zdecydowanie najwięcej było w Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia zrealizowanych „projektów miękkich”. Były to oczywiście projekty bardzo różnorodne. W tej grupie mieszczą się np. prawie wszystkie projekty realizowane przez placówki oświatowe, szkoły, przedszkola (pisaliśmy o nich w Nr 2 Biuletynu). Tu także mieszczą się tytułowe festyny i festiwale, a także inne organizowane na pograniczu imprezy i wydarzenia. Jednak wbrew obiegowym opiniom tego typu projekty i przedsięwzięcia są bardzo ważne z punktu widzenia pogłębiania współpracy transgranicznej i międzynarodowej. To podczas tych spotkań następuje wzajemna integracja mieszkańców jednego i drugiego państwa. Szczególnie widoczne jest to w projektach obejmujących dzieci i młodzież.

Wśród projektów z tej grupy należy także szczególnie wyróżnić te, których efektem są różne publikacje – książki, przewodniki itp. Wartość tego typu przedsięwzięć trudno przecenić – cenne opracowanie książkowe przynosi pozytywny efekt przez wiele lat.

Kolejną grupą projektów dającą się wyróżnić w Funduszu Mikroprojektów są te, których także głównym elementem są spotkania i kontakty mieszkańców pogranicza, ale dla których niezbędny był zakup takiego wyposażenia, które później wielokrotnie zostanie wykorzystywane do realizacji przedsięwzięć w ramach współpracy transgranicznej. Przykładem może tu być zakup namiotu plenerowego, który od tej pory praktycznie wykorzystywany jest przy każdej imprezie transgranicznej na pograniczu organizowanej w gminie, która go zakupiła.

Następną grupę projektów stanowią projekty na różnego rodzaju dokumentację. Są to projekty bardzo wartościowe w swym znaczeniu, a jednocześnie bardzo trudne. Należy w nich bowiem przewidzieć i zaplanować to, co się dalej z tą dokumentacją będzie działo, a konkretnie – kiedy i z jakich środków inwestycja, do której opracowuje się dokumentację, będzie realizowana. Do tego typu przedsięwzięć należą projekty na sporządzenie dokumentacji projektowych albo dokumentów o charakterze strategicznym. Dobrym przykładem w tej grupie jest mikroprojekt gminy Krzyżanowice z 2008 roku, dzięki któremu sporządzona została dokumentacja budowlana przystani kajakowych na Odrze, które potem zostały wybudowane w ramach „dużego” POWT RCz – RP 2007-2013.

I wreszcie ostatnia grupa projektów, które można realizować w ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia – projekty inwestycyjne. Tu zaliczymy te, w wyniku których powstają konkretne materialne efekty w postaci dróg, ścieżek rowerowych, tablic informacyjnych lub innych elementów infrastruktury przy trasach rowerowych, systemów wczesnego ostrzegania, itp. Przedsięwzięcia stosunkowo „mało popularne” wśród beneficjentów ze względu na trudność przygotowanie takiego projektu, ale także niezwykle istotne z punktu widzenia rozwoju obszaru pogranicza. Wśród zrealizowanych w tej grupie pomysłów jest np. opisany już w Nr 1 Biuletynu system wczesnego ostrzegania w gminach regionu, który pokazuje, że za niewielkie stosunkowo pieniądze można zrealizować bardzo ciekawą i potrzebną inwestycję.

Zestawienie projektów dokumentacyjnych i inwestycyjnych:

Numer mikroprojektu PL.3.22.03.3.04/...	Wnioskodawca	Tytuł projektu	Opis głównego zadania realizowanego w ramach projektu	Całkowita wartość projektu (wg umowy) [euro]	Kwota dofinansowania z EFRR (wg umowy) [euro]	Typ projektu DK – dokumentacyjny INW – typowo inwestycyjny
344	Miasto Racibórz	Ścieżki rowerowe szansą na rozwój pogranicza raciborsko-opawskiego. Etap II	Wykonanie dokumentacji ścieżek rowerowych wzdłuż ulic: od skrzyżowania ul. Kościuszki z ul. Eichendorffa do ul. Łąkowej i dalej do Placu Konstytucji oraz od skrzyżowania ul. Kościuszki z ul. Łąkową, poprzez ul. Łąkową do terenu parkingu przy RAFAKO jak i powalach przeciwpowodziowych w kierunku trasy rowerowej nr 9	35 293,94	29 999,84	DK
537	Gmina Baborów	Turysta na trasie	Zakup i montaż 20 gablot aluminiowych stojących z mapami atrakcji turystycznych ustawionych w każdej miejscowości gminy	34 800,00	29 580,00	INW
356	Gmina Gorzyce	Blisko Granicy - Realizacja budowy kładki Olza - Kopytov - Integracja społeczności polsko-czeskiej	Opracowanie koncepcji budowy kładki na rzece Olza - przejście Olza-Kopytov	29 635,00	25 189,75	DK
538	Gmina Krzyżanowice	Czerwiec miesiącem przyjaźni na spływie Odry i Olzy	Opracowanie dokumentacji technicznej budowy przystani kajakowych na rzece Odrze.	20 770,12	17 654,60	DK
539	Gmina Krzyżanowice	Bezpieczne pogranicze – system ostrzegania przed zagrożeniami	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	19 069,65	16 209,20	INW
545	Miasto Racibórz	System wczesnego ostrzegania przed powodzią i innymi zagrożeniami w dorzeczu Górnej Odry	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	34 306,25	29 160,31	INW
923	Gmina Pietrowice Wielkie	Bezpieczna ludność na pograniczu	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	32 552,00	27 669,20	INW
933	Miasto Racibórz	Racibórz – Krawarz Bliżej!	Opracowanie strategii rozwoju turystyki miasta	27 963,78	23 769,21	DK
1284	Gmina Gorzyce	System wczesnego ostrzegania przed powodzią i innymi zagrożeniami w Dorzeczu Górnej Odry	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	29 457,00	25 038,45	INW
1268	Gmina Kuźnia Raciborska	System wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami na pograniczu	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	33 779,00	28 712,15	INW
1679	Gmina Krzanowice	Bezpieczne pogranicze	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	22 230,00	18 895,50	INW
1970	Gmina Krzyżanowice	Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap II	Wykonanie dokumentacji budowy ścieżki rowerowej Krzyżanowice-Tworków	27 000,00	22 950,00	DK
1974	Gmina Kietrz	Wstępna dokumentacja ścieżki rowerowej Opawa-Pilszcz-Gmina Kietrz	Koncepcja budowy ścieżki rowerowej Pilszcz (granica państwa) - Gmina Kietrz Studium Wykonalności Inwestycji „Budowa ścieżki rowerowej Pilszcz (granica Państwa) - Gmina Kietrz	29 850,00	25 372,50	DK
2658	Gmina Rudnik	Bezpieczne pogranicze	Zakup i uruchomienie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami	33 552,00	28 519,20	INW
2664	Gmina Krzyżanowice	Na rowerze bez granic	Wykonanie infrastruktury towarzyszącej dla turystyki rowerowej na terenie gminy Krzyżanowice	25 961,98	22 067,68	INW
2260	Gmina Krzyżanowice	Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap I	Wykonanie dokumentacji budowy ścieżki rowerowej Krzyżanowice-Hat'	13 500,00	11 475,00	DK
2263	Gmina Krzyżanowice	Park zdrowia na granicy	Budowa siłowni na wolnym powietrzu dla dorosłych	26 993,83	22 944,75	INW

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w tej perspektywie programowania nie zakończył jeszcze swojego funkcjonowania. Zaproponowany w tym artykule pewien sposób podsumowania jego efektów ma na celu pokazanie, jakiego typu projektów było do tej pory najwięcej, jakie działania, o jakim charakterze były najczęściej realizowane. Jednocześnie chcemy zwrócić uwagę obecnym i potencjalnym beneficjentom w jak rozmaity sposób można wykorzystywać środki dostępne z tego źródła.

Jak widać na przykładach, Fundusz daje nie tylko szansę realizacji konkretnych inwestycji (tu oczywiście pewnym ograniczeniem jest maksymalna wartość dofinansowania), ale przede wszystkim znakomitą możliwość przygotowania się do realizacji konkretnych, nawet dużych inwestycji w przyszłości, poprzez (wcześniejsze) opracowanie potrzebnych dokumentów. W efekcie dobrze wykonane przygotowanie dokumentacyjne ze środków Funduszu Mikroprojektów może być podstawą do lepszej oceny wniosku w tzw. dużym EWT.

KALENDARZ IMPREZ TRANSGRANICZNYCH od września 2012 do grudnia 2012 KALENDÁŘ PŘESHRAŇIČNÍCH AKČÍ od září 2012 do prosince 2012

Termin / Termín	Nazwa imprezy / Název akce	Miejsce imprezy / Místo akce	Organizator / Organizátor	więcej informacji na stronie - vice informací na stránkách
01-02.09.2012	Polsko-Czeski Złot motocyklowy - Polsko-český motocyklový sraz	Stadion TS Górnik Pszów	Gmina Miasto Pszów	www.pszow.pl
01-02.09.2012	Turniej siatkówki plażowej realizowany w ramach projektu „Sport dla wszystkich” - Turnaj v plážovém volejbalu v rámci projektu „Sport pro všechny”	Gimnazjum nr 3 Racibórz	OSiR Racibórz	www.osir-raciborz.pl www.raciborz.pl
08.09.2012	Turniej streetball realizowany w ramach projektu „Sport dla wszystkich” - Turnaj ve streetballu v rámci projektu „Sport pro všechny”	Lodowisko „Piastor” Racibórz	OSiR Racibórz	www.osir-raciborz.pl www.raciborz.pl
13.09.2012	10. Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia - 10. zasedání Euroregionálního řídicího výboru v Euroregionu Silesia	Racibórz	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
15-16.09.2012	Turniej tenisa ziemnego realizowany w ramach projektu „Sport dla wszystkich” - Turnaj v tenise v rámci projektu „Sport pro všechny”	Ośrodek Sportu i Rekreacji, Racibórz	OSiR Racibórz	www.osir-raciborz.pl www.raciborz.pl
17.09.2012	Termin zakończenia naboru wniosków do POWT RCZ-PR - Termín ukončení příjmu žádostí do OPPS ČR-PR	Olomouc	Wspólny Sekretariat Techniczny programu - Společný technický sekretariát Programu	www.cz-pl.eu
18.09.2012	Kongres Seniora - Kongres seniorů	Wiejskie Centrum Wypoczynku i Rekreacji w Chałupkach	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl www.chalupki.pl
22.09.2012	Zawody na Skate Parku - Závody na Skate Parku	Wiejskie Centrum Wypoczynku i Rekreacji w Chałupkach	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl www.chalupki.pl
23.09.2012	Jarmark na Granicy - Trhy na hranici	Stare przejście graniczne Chałupki - Bohumin	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl www.chalupki.pl
30.09.2012	Zakończenie mikroprojektów we wrześniu - Ukončení mikroprojektů v září: 1. Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry: „Biuletyn Euroregionu Silesia” 2. Gmina Krzyżanowice: „Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap I” 3. Gmina Pietrowice Wielkie: „Pierwsza pomoc - szansa na podniesienie jakości ochrony życia i zdrowia mieszkańców pogranicza” 4. Gmina Mszana / Gminny Ośrodek Sportu w Mszanie: „Razem w górach, na łące i w wodzie” 5. Gmina Wodzisław Śląski / Zespół Szkół nr 2 w Wodzisławiu Śląskim: „Krajobraz wypoczynku i rekreacji” 6. Gmina Mszana / Zespół Szkół w Gogołowej: „Razem możemy więcej” 7. Mateřská škola Slezská Ostrava: „Hrajeme si a poznáváme svět s polskými kamarády” 8. Základní škola Otická, Opava: „Česko-polské tradice a obyčje” 9. Soukromé šestileté gymnázium v Ostravě: „Cyklotour Jeseníky 2012” 10. Sdružení obcí Hlučínska: „Partnerství k poznávání regionu” 11. Sdružení obcí Hlučínska: „Na kole bez hranic”			

Wzrzesień - Září

Październik - Říjen	03.-05.10.2012	Spotkanie czesko-polskich euroregionów w ramach projektu EUREGIO PL-CZ - Setkáni česko-polských euroregionů v rámci projektu EUREGIO PL-CZ	Euroregion Pradziad/Praděd	Euroregion Praděd	www.europreded.cz
	06.10.2012r	Zawody w pływaniu realizowane w ramach projektu „Sport dla wszystkich” - Plavecké závody v rámci projektu „Sport pro všechny”	Basen ZSOMS Racibórz	OSiR Racibórz	www.osir-raciborz.pl www.raciborz.pl
	07.10.2012	Zawody triathlonowe realizowane w ramach projektu „Sport dla wszystkich” - Závody v triatlonu v rámci projektu „Sport pro všechny”	Basen ZSOMS, Park Zamkowy, Stadion OSiR Racibórz	OSiR Racibórz	www.osir-raciborz.pl www.raciborz.pl
	09.-10.10.2012	Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry - Valná hromada Sdružení obcí povodí Horní Odry	Istebna	Euroregion Silesia Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	www.euroregion-silesia.pl
	październik 2012	WATCH DOCS	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	watchdocs.pl www.wck.wodzislaw.pl
	październik 2012	Warsztaty teatralne - Divadelní workshopy	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
	październik 2012	Wystawa kanarków i ptaków egzotycznych - Výstava kanárů a exotického ptactva	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
Listopad - Listopad	31.10.2012	Zakończenie mikroprojektów w październiku - Ukončení mikroprojektů v říjnu: 1. Powiat Wodzisławski / Zespół Szkół Technicznych w Wodzisławiu Śląskim: „12 lat razem” 2. Miejski Ośrodek Kultury w Krzanowicach: „Dwa narody - jedna kultura morawska” 3. Gmina Krzyżanowice: „Park zdrowia na granicy” 4. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”: „Kalejdoskop śląskich smaków obszaru Morawskich Wrót” 5. Gmina Miasto Pszów: „Polsko-Czeski Zlot Motocyklowy” 6. Ochotnicza Straż Pożarna w Rybniku - Popielowie - Gmina Rybnik: „Strażacy bez granic” 7. Gmina Krzyżanowice: „Małe Euro - sportowa integracja pogranicza” 8. Místní akční skupina Opavsko: „Mobilní průvodce - podpora cestovního ruchu na území MAS Opavsko a LGD Płaskowyz Dobrej Ziemí” 9. Moravskoslezský krajský triatlonový svaz: „Triatlon - cesta k přátelství” 10. Základní škola Komenského, Vítkov: „Poznáváme hory z české a polské strany” 11. Mateřská škola Dětská, Ostrava-Poruba: „Poznejme se a hrajme si!” 12. Město Vítkov: „Česko-polské knihovnictví”			
	10.11.2012	Biesiada śląska w ramach projektu „Frycovice-Mszana. Smacznosci bez granic” - Slezská zábava v rámci projektu „Fryčovice-Mszana. Ochutnávky bez hranic.”	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	www.mszana.ug.gov.pl www.wokir-mszana.pl/
	19.11.2012	Termin zakończenia 11. naboru wniosków do Funduszu Mikroprojektów - Termin ukončení 11. kola příjmu žádostí do Fondu mikroprojektů	Racibórz / Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
	29.11.2012	Konferencja w ramach projektu EUREGIO PL-CZ - Konference v rámci projektu EUREGIO PL-CZ	Ostrava	Euroregion Silesia - CZ	www.euroregion-silesia.cz
Grudzień - Prosinec	30.11.2012	Zakończenie mikroprojektów w listopadzie - Ukončení mikroprojektů v listopadu: 1. Gmina Pietrowice Wielkie / „Jedno słoneczko świeci dla polskich i czeskich dzieci - cykl warsztatów dla najmłodszych” 2. Miasto Racibórz / Gimnazjum nr 3 w Raciborzu / „Ziemia raciborska i opawska w obiektywie młodego człowieka” 3. Město Hradec nad Moravicí: „Bavíme se víc, se sportem bez hranic.” 4. Město Vítkov: „Společně Moravou a Slezskem - na kole, pěšky, vlakem” 5. Město Budišov nad Budišovkou: „Podané ruce 2012”			
	14.12.2012	Biesiada śląska w ramach projektu „Frycovice-Mszana. Smacznosci bez granic” - Slezská zábava v rámci projektu „Fryčovice-Mszana. Ochutnávky bez hranic.”	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	www.mszana.ug.gov.pl www.wokir-mszana.pl/
	grudzień 2012	Wodzisławski Przegląd Kina Uff!owego - Wodzisławská filmová přehlídka	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
	grudzień 2012	Kobieta w roli głównej - Žena v hlavní roli	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
	grudzień 2012	ALE!Babki - warsztaty artystyczne w babskim gronie - ALE!Babki - výtvarné workshopy v ženském kruhu	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
	grudzień 2012	Mikołajki z Wodzisławskim Centrum Kultury - Mikuláš ve Wodzisławském kulturním centru	Wodzisławskie Centrum Kultury	Wodzisławskie Centrum Kultury	www.wck.wodzislaw.pl
Grudzień - Prosinec	31.12.2012	Zakończenie mikroprojektów w grudniu - Ukončení mikroprojektů v prosinci: 1. Miasto Racibórz: „Bezpieczeństwo bez granic” 2. Gmina Kornowac / Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pogrzebieniu: „Nasze małe Ojczyzny” 3. Miasto Racibórz / Gimnazjum nr 3 w Raciborzu: „Ziemia raciborska i opawska w historii” 4. Miasto Racibórz / Szkoła Podstawowa nr 1 w Raciborzu: „Sport w sztuce - sztuka w sporcie” 5. Gmina Kornowac / Gimnazjum im. Jana Pawła II w Kornowacu: „Przez naukę, sport i turystykę do przyjaźni” 6. Gmina Krzanowice: „Dzieje ziemi krzanowickiej a ród Lichnowskich” 7. Miasto Racibórz / Szkoła Podstawowa nr 4 w Raciborzu: „Mały owad, wielki problem - Pszczoła pod szczególnym nadzorem” 8. Powiat Raciborski / Młodzieżowy Dom Kultury w Raciborzu: „Możemy przekraczać granice - Kultura bez G-Hranic” 9. Gmina Krzanowice: „Sport łączy pokolenia i narody” 10. Dom Kultury w Rybniku-Chwałowicach: „Wokalny Dialog w ramach Rybnickiej Jesieni Chóralnej” 11. Město Kravaře: „Bezpečnost bez hranic” 12. Slezská univerzita v Opavě: „Osoba se zdravotním postižením mým sousedem.” 13. Základní škola Vrchní, Opava: „Umění v pohybu” 14. Dům kultury Akord Ostrava-Zábřeh: „Fajn FOTO Fest” 15. Obec Štrahovice: „Sport spojuje generace i národy”			

Přeshraniční spolupráce škol II

V prvním čísle našeho bulletinu jsme v části věnované příkladům dobré praxe představili dva vzorové výchovně-vzdělávací přeshraniční projekty, vhodné pro spolupracující základní či střední školy. Stručně jsme také uvedli důvody, proč právě školy jsou jedním z hlavních aktérů přeshraniční spolupráce. V tomto čísle bychom se rádi k tématu přeshraniční spolupráce škol znovu vrátili a nabídli vám širší pohled na tuto tematiku včetně několika užitečných rad, malé statistiky z území Euroregionu Silesia či dalších příkladů pěkných školních projektů.

Na území Euroregionu Silesia je mnoho škol, které již mají svého tradičního partnera na druhé straně hranice a s kterým realizují společné aktivity. Co když ale některá škola takového partnera nemá a má o přeshraniční spolupráci zájem? Jak má partnera najít, zejména jedná-li se o nějakou odbornou střední školu či specifické aktivity, které by chtěla škola se svým partnerem realizovat? V takovém případě doporučujeme obrátit se na český sekretariát Euroregionu Silesia v Opavě nebo na polský v Ratiboři, které nabízejí pomoc při vyhledání přeshraničního partnera. Také na stránkách euroregionu byla zřízena speciální sekce „Hledáme české partnery / Szukamy polskich partnerów“, do které jsou oběma sekretariáty umísťovány informace o školách hledajících partnera pro projekt.

V říjnu 2011 se v Opavě konal společný česko-polský seminář s názvem „Hledáme partnery/Szukamy partnera“, na kterém převažovali zástupci českých a polských škol. Účastníci měli možnost přímo na místě setkat se se svým potenciálním partnerem a prodiskutovat s ním svůj projektový záměr.

Ne všechny společné přeshraniční aktivity škol musí nutně mít charakter nějakého projektu – společnou oslavu Dne dětí nebo jednodenní návštěvu pedagogů v partnerské škole lze realizovat s minimálními výdaji a není nutné „trápit se“ s vypisováním žádosti o dotaci a následným vyúčtováním. Je ale spousta aktivit, které jsou již mnohem finančně náročnější, ať už se jedná o společný týdenní pobyt na horách, společné odborné praxe studentů či společný výzkum vysokých škol. V takovém případě stojí za to požádat o dotaci z Fondu mikroprojektů, který je nedílnou součástí Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 a je určen k financování projektů s dotací do 30 000 EUR. Svůj projektový záměr mohou školy zkontrolovat na obou sekretariátech Euroregionu Silesia, které žadatelům poskytnou také širokou metodickou pomoc při přípravě projektové žádosti. Protože ale každý projekt musí být nejprve v celkové výši předfinancován z prostředků žadatele a protože většina škol nemá na toto předfinancování vlastní prostředky, vždy školám doporučujeme, aby před zahájením přípravy žádosti o dotaci měli vše projednáno se svým zřizovatelem (obcí, městem, městským obvodem apod.). Také vysoké školy, u kterých je většinou projekt připravován a realizován konkrétní fakultou, by měly předem získat souhlas rektora, aby na poslední chvíli před předložením žádosti do Fondu nebylo její předložení ze strany vedení školy zamítnuto. U mateřských a základních škol je předfinancování projektu téměř vždy zajištěno půjčkou od zřizovatele, která je splatná po vyplacení dotace po ukončení projektu. A s potěšením lze konstatovat, že zřizovatelé těchto typů škol jsou ke školním přeshraničním projektům velmi vstřícní a pomoc v podobě zajištění prostředků na předfinancování projektů školám průběžně poskytují. Složitější je však situace u středních škol, u kterých jsou zřizovateli kraje na české straně a powiaty (okresy) na straně polské. Jednoznačnou výhodou mají soukromé střední školy či školy, které díky svému odbornému zaměření mohou vykonávat nějakou hospodářskou činnost a výnosy z této činnosti mohou použít na další aktivity, jakou jsou např. přeshraniční projekty.

Jak jsme uvedli již v prvním článku věnovaném školám, o přeshraniční spolupráci a její podporu z Fondu mikroprojektů mají zájem školy všech stupňů a typů, od mateřských až po vysoké, a právě v Euroregionu Silesia školy tvoří významnou část žadatelů. V této souvislosti vám nabízíme malou statistiku za období od dubna 2008, kdy byl Fond mikroprojektů v Euroregionu Silesia žadatelům otevřen, do dubna 2012, kdy se konalo zatím poslední zasedání Euroregionálního řídicího výboru schvalujícího projekty.

**Přehled projektů škol
schválených k financování z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia v období 4/2008 – 4/2012**

Typ školy	Počet projektů		Výše schválené dotace (v EUR)	
	CZ	PL	CZ	PL
mateřské školy	2	6	23 843,09	55 163,30
základní školy	28	52	390 547,88	739 062,04
střední školy	14	9	166 544,83	121 256,31
vysoké školy	3	0	66 468,77	0,00
Celkem	47	67	647 404,57	915 481,65
Celkem za obě části Euroregionu Silesia	114		1 562 886,22	

Ke dni 19.4.2012 bylo na obou stranách Euroregionu Silesia schváleno celkem 316 projektů, z toho 114 projektů škol. Tyto projekty tak tvoří více než jednu třetinu úspěšných projektů. Kromě toho mnohé školy předložily již více projektů, přičemž vždy je ale nutné mít na paměti, že nelze předkládat opakované projekty bez inovace (např. opakované společné lyžařské pobyty). Mezi neúspěšnější žadatele na české straně bezesporu patří Základní škola Komenského z Vítkova, která v červnu 2012 již předložila svůj šestý projekt. Z uvedeného přehledu by se mohlo zdát, že česko-polské aktivity vysokých škol, kterých se na území Euroregionu Silesia nachází hned několik, nejsou příliš široké, opak je však pravdou. Projekty vysokých škol totiž bývají mnohem finančně náročnější než např. projekty škol základních, a tak vysoké školy využívají jiné části Operačního programu přeshraniční spolupráce, které jsou určeny k financování projektů s dotací vyšší než 30 000 EUR, spíše než Fondu mikroprojektů. Na druhé straně Fond je velmi vhodný k financování menších projektů mateřských škol. Přesto ani těchto projektů není příliš mnoho, protože organizace přeshraničních aktivit pro malé děti není zcela jednoduchou záležitostí. Jednoznačně tedy na obou stranách euroregionu převažují projekty základních škol, které nabízejí nepřeborné množství témat a které lze zaměřit na velmi širokou věkovou skupinu dětí. Zde vám nabízíme malou inspiraci...

Projekt Základní školy Englišova, Opava, s názvem „Aktivně spolu“ (věková skupina 11-12 let)

Projekt Soukromého šestiletého gymnázia v Ostravě s názvem „Cyklotour Jeseníky 2012“ (věková skupina 15-18 let)

Projekt Základní školy Otická, Opava, s názvem „Česko-polské tradice a obyčejy“ (věková skupina 9 – 10 let)

Projekt Základní školy a Mateřské školy Bolatice s názvem „Sportujeme, učíme se a oslavujeme společně“ (věková skupina 6-15 let)

A na závěr pár užitečných rad, na které je nutné dát v přeshraničních projektech škol velký pozor:

- * polské „gimnazjum“ není typem střední školy, který je na české straně znám pod názvem „gymnázium“, ale je to obdoba 2. stupně české základní školy, který je povinný a je určen pro děti ve věku od 13 do 16 let
- * polská „szkoła podstawowa“, která se běžně překládá jako „základní škola“, nepředstavuje celou českou základní školu, ale pouze její 1. stupeň určený pro děti ve věku 7 – 12 let
- * polské mateřské, základní a střední školy, přestože mají svůj REGON (obdoba českého IČ), nemají právní subjektivitu, proto jako oficiální partner v projektech musí být vždy uveden příslušný zřizovatel (gmina-obec; miasto-město; powiat-okres) a žádost o dotaci musí být podepsána statutárním zástupcem tohoto zřizovatele (wójt/burmistrz-starosta; prezydent-primátor; starosta-přednosta okresu)
- * polské fakulty vysokých škol na rozdíl od fakult českých vysokých škol mohou mít právní subjektivitu a v projektech tak mohou vystupovat přímo jako partneři.

Každý den pozorují, jak mládež trpí tím, že neexistují školy, v nichž by se učila žít s lidmi a se světem.

Adam Mickiewicz

Wspólne dzieje raciborsko-opawskie na przestrzeni wieków

Oficjalna współpraca miast Raciborza i Opawy, której 20-lecie niedawno uroczysto obchodzono, nie jest przypadkowa. Patrząc z perspektywy historycznej, ostatnie dwudziestolecie to właściwie częśćka w wielowiekowych dziejach obu miast. Przez całą historię oba miasta związane były trudną, ale często wspólną historią, a przez pewien czas, wraz z ziemiami je otaczającymi, tworzyły jeden organizm administracyjno-gospodarczy. Oto więc krótki wgląd w liczące sobie tysiąc lat raciborsko-opawskie kontakty.

W IX w., jak wzmiankuje źródło zwane Geografem Bawarskim, współczesną ziemię raciborską i opawską zamieszkiwało plemię Gołężyców (Gołęszyców). W X wieku, w czasach kształtowania się państwa polskiego, tereny wokół Opawy i Raciborza były pod panowaniem polskim, potem, po najeździe na Państwo Gnieźnieńskie czeskiego księcia Brzetysława w 1038 roku, były podległe władcom czeskim.

Z czasem obie krainy – opawska i raciborska – zostały przedzielone granicą. Racibórz w 1108 roku zajął polski władca Bolesław Krzywousty, a Opawa pozostała we władaniu królów czeskich. Pod koniec XII wieku część kasztelanii raciborskiej (tereny między rzekami Opawą a Cyną, pokrywające się w dużej części z późniejszym Kraikiem Hulczyńskim) znalazła się we władaniu czeskich Przemysłidów. Polski kronikarz Jan Długosz podaje, iż decyzja ówczesnego księcia raciborskiego Mieszka spowodowana była „szaleńczą miłością do pewnej nierządnej kobiety”, ale wydaje się, iż był to raczej efekt dwustronnych dyplomatycznych zabiegów.

Powstałe w 1172 r. księstwo raciborskie było rządzone przez władców z rodu Piastów. Księstwem opawskim zarządzali książęta z czeskiej dynastii Przemysłidów. Samo księstwo opawskie utworzył w 1269 r. król czeski Przemysł Ottokar II wydzielając z ziem Marchii Morawskiej dzielnicę dla swojego syna z pozamałżeńskiego związku – Mikołaja. Drugi książę opawski, Mikołaj II (1318-1365), pojął za żonę raciborską księżniczkę Annę, córkę księcia Przemysła, siostrę następcy raciborskiego tronu, księcia Leszka (1306-1336).

W 1327 roku książę raciborski Leszek złożył hołd lenny czeskiemu królowi Janowi Luksemburczykowi, z tą datą Raciborszczyzna, należąca dotychczas formalnie do Polski, stała się częścią Korony Czeskiej.

Książę Leszek zmarł bezpotomnie w 1336 roku. Testamentem zapisał księstwo raciborskie księciu opawskiemu Mikołajowi II, swemu szwagrowi. Pomimo zdecydowanego oporu pozostałych książąt piastowskich z Górnego Śląska, król czeski Jan Luksemburski w 1337 połączył Księstwo Raciborskie z Księstwem Opawskim w jedno – powstało księstwo raciborsko-opawskie (pod panowaniem Mikołaja II Opawskiego).

Mikołaj II Opawski, władca księstwa raciborsko-opawskiego, zmarł w 1365 roku. Po jego śmierci władcą księstwa został najstarszy jego syn Jan, mimo formalnych współrządów z rodzeństwem przyrodnim. Za jego panowania księstwo raciborsko-opawskie ulegało rozpadowi. W 1375 roku, z powodów kłopotów finansowych, odsprzedał (księciu opolskiemu Władysławowi) ziemię pszczyńską i mikołowską, później w zastaw poszły Żory. W 1377 roku pod naciskiem wielmożów i młodszych braci Jan zdecydował się na podział ojcowizny, w wyniku którego w jego rękach pozostał m.in. Racibórz. Opawa zaś przypadła jego braciom – Wacławowi i Przemkowi.

Księstwo opawsko-raciborskie formalnie istniało 40 lat, choć rządy dynastii Przemysłidów na raciborskim tronie trwały dwa stulecia, do śmierci księcia Walentego (1506-1521). Do tego też czasu książęta raciborscy używali tytułatury „książę Opawy i Raciborza”. Na marginesie ciekawostka. W 1613 król Czech Maciej Habsburg ustanowił księciem opawskim Karola z Liechtensteinu. Jego następcy utrzymali ten tytuł. Do dzisiaj istnieje jako państwo w Europie Księstwo Liechtenstein, a jego władca nosi tytuł: „Książę Liechtensteinu, Książę Opawski i Karniowski, Hrabia Rietbergu”.

Po śmierci ostatniego władcy z czeskiej dynastii Przemysłidów, władztwo w Raciborzu przejął książę Jan II Dobry z rodu Piastów, książę opolski. Po jego śmierci w 1532 r., księstwo opolsko-raciborskie objął margrabia brandenburski Jerzy Hohenzollern. Margrabia już w 1515 r. uzyskał jako nadanie księstwo opawskie, przez co ziemia raciborska i opawska znowu znalazły się w rękach jednego władcy.

Pałac Sobka w Opawie z 1733 roku, którego front zdobi kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej.

Rządy Przemysłidów oraz ich prawnych następców w Raciborzu i Opawie dobrze służyły wzajemnym kontaktom, oba księstwa należały do jednego organizmu państwowego – najpierw do Królestwa Czech, a od 1556 r. do Świętego Cesarstwa Rzymskiego. W źródłach można znaleźć bardzo wiele informacji o współpracy na polu gospodarczym, finansowym czy religijnym. Ale nie tylko, także w kwestiach polityczno-wojskowych. W lipcu 1410 roku, zaciężne rycerstwo z ziemi raciborskiej i opawskiej wspólnie wypowiedziało wierność Wielkiemu Mistrzowi Zakonu Krzyżackiego i pod Grunwaldem stanęło zbrojnie po stronie króla polskiego Władysława Jagiełły.

Także pod panowaniem Habsburgów obydwa księstwa doświadczały tych samych losów – najpierw reformacji, a potem zdecydowanej kontrreformacji. Zniszczenia poczyniła również na obu ziemiach wojna trzydziestoletnia. Interesującym epizodem w historii obu miast był robiący wrażenie przejazd króla Jana III Sobieskiego z wojskami pod Wiedeń w 1683 roku.

W 1742 r. między ziemią opawską a raciborską znowu wytyczono granicę państwową. Prawie cały Śląsk, aż po rzekę Opawę, objęły Prusy Hohenzollernów. Także spora część ziemi opawskiej wokół Hulczyna i Krawarza znalazła się w utworzonym później powiecie raciborskim (wspomniany już wcześniej Kraik Hulczyński). Sama Opawa pozostała w granicach państwa Habsburgów.

W XIX wieku oba miasta dynamicznie się rozwijały. Przybywało ludności. W 1850 roku Racibórz i Opawę połączyła nowo wybudowana szosa. W 1895 r. otwarto linię kolejową łączącą obydwie miasta. Inwestycje te były spowodowane potrzebami komunikacyjnymi umożliwiającymi lepsze kontakty gospodarcze pomiędzy leżącymi w różnych krajach miastami (regionami).

Wiek XX to ciągle zmiany na mapach. Na mocy traktatu wersalskiego po I wojnie światowej południową część powiatu raciborskiego włączono do nowopowstałej Czechosłowacji. W 1945 r. ziemia raciborska znalazła się w Polsce. Mimo deklaracji przyjaźni, uszczelniono granice obu państw, likwidując szereg dawnych przejść granicznych. Utrudniono również podróżowanie i kontakty obywateli.

Po „rewolucji” (jak mawiają Czesi) z 1989 r. powstały warunki do reaktywowania bliższych kontaktów między mieszkańcami pogranicza, w czym dużą aktywność przejawiały miejscowe władze samorządowe. Doprowadzono do otwierania szeregu przejść małego ruchu granicznego. A od 21 grudnia 2007 r. oba kraje przystąpiły do strefy Schengen, dzięki czemu zniesiono kontrolę graniczną. Pozwala to na całkowicie swobodne kontakty gospodarcze i kulturalne, umożliwiając tym samym pełną współpracę miast, regionów i ich mieszkańców. Jest to w pewnym sensie powrót do historycznych czasów jedności terytorialnej i gospodarczej. Od dzisiejszych władz, ale także mieszkańców zależy, w jaki sposób zostanie to wykorzystane dla rozwoju całego opawsko-raciborskiego regionu.

Skleroza

*Naša oma se chysta šič,
to može u nas veselo byč.
S metermasem za stul šeda,
něma bryle, všudě hleda.*

*Našla! Něse ich z ložnice,
Ale kaj zaš su nožice?
Kerašik s nima stříhala,
isto zpatkem ich nědala.*

*Na okně ležu! Može šič,
to zaš něvi, kaj dala nič.
Z kuchyně na opu křiči:
„Něviděl ši bile nič?”*

*„Ja! Dva chlapi, co tu přešli,
nič na zlamanym kyju něsli!”
Henaj su! Z ruky ich něda,
zmožena ku stolu šeda.*

*To přestava už všecek špas,
včil zaš něma metermas.
Už ho ma, ma niči bile,
ale kaj zaš dala bryle?*

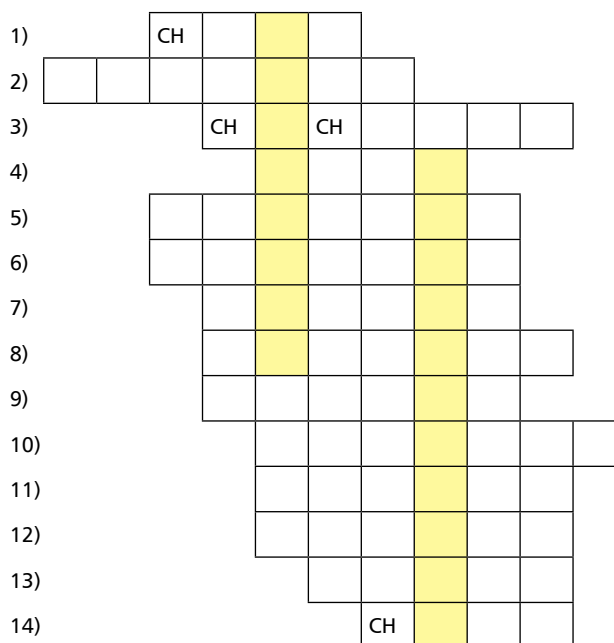
*Oma odbiha od stola,
tak to idě rum dokola.
Ta skleroza, ta ji dala!
To se něskaj nalitala.*

se chysta šič - ma zamiar szyć
metermas – metr krawiecki
všudě hleda – szuka wszędzie
našla - znalazła
ložnice – łóżko
zmožena – zmęczona
bryle – okulary
něskaj – dzisiaj

Wierszyk w gwarze hulczyńskiej pochodzi z książki: „Co se stalo, u peřa povědalo...” Jany Schlossarkovej, wydanej przez Márfy Slezsko w 1999 roku

Krzyżówka

Proponujemy rozwiązać krzyżówkę, której znaczenia poszczególnych wyrazów to czeskie słówka, rozwiązaniem jest polskie określenie. Prawie wszystkie hasła w krzyżówce dotyczą materiałów zamieszczanych w Biuletynach Euroregionu Silesia. Ponieważ dla Czechów głoska 'ch' jest w krzyżówkach wpisywana w jedną kratkę, dla ułatwienia wpisaliśmy już ją w odpowiednie miejsca. Życzymy miłej zabawy.

- 1) Błąd
- 2) Czeski partner gminy Kornowac
- 3) Spędził tam ostatnie lata Karl Max Lichnowski
- 4) Narty
- 5) Zespół podejmujący ważne decyzje (takie samo znaczenie w j. polskim)
- 6) Bestia, szubrawiec, łajdak
- 7) Znak graficzny odpowiadający jakiemuś pojęciu (identyczne znaczenie w j. polskim)
- 8) Wieloletni partner Wodzisławia Śląskiego (wspak)
- 9) Leży nad Morawicą, jeden z najstarszych grodów na obszarze Euroregionu Silesia
- 10) Odbywał się w 1820 roku w Opawie
- 11) Zegar
- 12) Truskawka
- 13) Miasto partnerskie Głubczyc
- 14) Biedny, ubogi

Dwumiesięcznik „Biuletyn Euroregionu SILESIA” wydawany jest na zlecenie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu.
Wydawca: Digital Art Studio Gała Przemysław, ul. Miodowa 6/22, 25-553 Kielce, tel./fax: 41 348 00 13, e-mail: biuro@digitalartstudio.pl
Redakcja: Leonard Fulneczek (redaktor naczelny), Daria Kardaczyńska, Jana Novotná-Galuszková.
Adres redakcji: 47-400 Racibórz, ul. Batorego 7, tel. +48 32 415 64 94, e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl
 Przedruk całości lub części bez zgody redakcji jest zabroniony. Wykorzystane w Biuletynie zdjęcia pochodzą z archiwów sekretariatów Euroregionu Silesia oraz Beneficjentów.
Skład i druk: Digital Art Studio Gała Przemysław www.digitalartstudio.pl
Nakład: 1500 egz. Egzemplarz bezpłatny.

Kościoty drewniane w Baborowie i Pietrowicach Wielkich

Kościoty drewniane należą do szczególnej kategorii zabytków, gdyż są stosunkowo nietrwałym świadkiem dawnych czasów. Występujące kiedyś powszechnie, dziś pozostają rzadkością. Chcemy polecić dziś uwadze dwa kościoły, znajdujące się w polskiej części Euroregionu Silesia – kościoły w Pietrowicach Wielkich i Baborowie.

Kościół św. Józefa w Baborowie jest jedną z najpiękniejszych i najbardziej okazałych barokowych świątyń drewnianych na Śląsku. Wzniesiony został w latach 1700-1702. Budowie patronował proboszcz Simon Petrus Motloch.

Kościół zbudowany jest na planie krzyża greckiego o trój-bocznie zamkniętych ramionach transeptu, na kamiennej podmurówce, w miejscu wcześniejszego kościółka odpustowego. Konstrukcja zrębowa, z drewna modrzewiowego. Ściany na zewnątrz oszalowane gontem. Wokół kościółka znajduje się cmentarz. Kościół odnawiano w 1802 i 1890 r. gdzie wymieniono dach kryty gontem na pokrycie łupkiem. W 1896 roku zawieszono obraz św. Józefa nad wejściem do kościoła od strony zewnętrznej. Gruntownie remontowany w 1912 i w 1920 roku, a także w latach 1995-96. Od 1946 r. jest pod opieką Ojców Karmelitów.

Baborów - Kościół św. Józefa w Baborowie

Wewnątrz kościoła na sklepieniach i na ścianach bogata polichromia barokowa z początku XVIII w. Także z czasów budowy zachował się w wyposażeniu kościoła ołtarz główny z bogatą dekoracją snycerską i cztery ołtarze boczne. Za ołtarzami polichromia w postaci cieni. W ołtarzu posągi Dawida, Jessego, Mojżesza, Jozuego, Dyzmy i Judy Tadeusza oraz obrazy św. Rodziny i św. Barbary. Ponadto warta uwagi jest ambona polichromowana z bogatą dekoracją snycerską oraz rokokowe tabernakulum.

W dniu św. Józefa – patrona świątyni, odprawiane są w nim uroczyste msze św. Ponadto, w Wielkim Tygodniu, urządza się w nim Grób Chrystusa. Stąd również, po nabożeństwie Zmartwychwstania, wyrusza procesja do kościoła parafialnego.

Kościół pątnicy p.w. Św. Krzyża znajduje się przy drodze z Pietrowic Wielkich do Gródczanek (należy do parafii pietrowickiej). Kościół – pierwotnie wielkości kaplicy – zbudowany został w 1667 roku staraniem proboszcza Martina Moslera w pobliżu studzienki, w której wg podań pasterze odnaleźli obraz Ukrzyżowanego Zbawiciela. Gdy wśród ludu rozeszła się wieść o cudownych właściwościach wód studzienki, miejsce to stało się celem pielgrzymek. W 1743 roku świątynię powiększono, zaś w 1783 roku o. Anzelm Kotterba wyjednał u papieża Piusa VI odpusty dla pielgrzymujących do kościoła na dzień Znalezienia i Podwyższenia Krzyża Świętego. O tych wydarzeniach informują napisy w kilku językach, w tym morawskim, na ozdobnej belce tęczowej we wnętrzu świątyni.

Wewnątrz kościoła wystrój barokowy - ołtarz główny z obrazem Chrystusa Ukrzyżowanego „Ecce Homo”, dwa ołtarze boczne – św. Anny i Matki Boskiej Różańcowej, monstrancja ofiarowana przez uczestniczącego w budowie kościoła gospodarza Kaffkę w 1690 r. Obiekt jest na zewnątrz iluminowany.

Oprócz uroczystości odpustowych, w trakcie których msze św. odprawiane są w trzech językach, kościółek jest świadkiem odbywających się w Poniedziałek Wielkanocny procesji konnych.

W ostatnich latach w otoczeniu świątyni powstaje pięknie zagospodarowany teren zielony, doskonale miejsce na odpoczynek i rekreację.

Pietrowice Wielkie - Kościół św. Krzyża w Gródczankach

Opracowano na podstawie:

- Newerla P., Kościół św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich, Pietrowice Wielkie 2000
- <http://www.kosciolydrewniane.eu>
- <http://www.drewnianyaslask2.za.pl/pietrowice.html#>
- <http://www.karmelici.pl/baborow.php>
- <http://wroclaw.hydral.com.pl/entity.action?view=&id=526531>

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAČAMY GRANICE